Розділ IV

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ТА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ, ЗЕМЕЛЬНОГО ПРАВА

DOI: 10.33663/1563-3349-2023-34-337-347
УДК 342.9:005.384.364(477)

О. Ф. АНДРІЙКО,
доктор юридичних наук, професор,
*член-кореспондент НАПрН України**
ORCID: 0000-0002-7507-3090

Ж. В. ЗАВАЛЬНА,
*доктор юридичних наук, професор***
ORCID: 0000-0001-6511-2482

КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОНАННЯМ ДОГОВОРІВ ПРО ОБОРОННІ ЗАКУПІВЛІ В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

У статті розглядаються сучасний стан і проблеми, пов'язані з договорами про оборонні закупівлі для забезпечення Збройних Сил України всім необхідним в умовах правового режиму воєнного стану. І в цих непростих умовах має здійснюватися контроль держави, суспільства за належним дотриманням інтересів обох сторін при укладенні та виконанні договорів про оборонні закупівлі. Контроль, як правова форма діяльності держави, є елементом у системі гарантій дієвості правових норм, стійкості та оптимальності державно-правового режиму, а отже, і належного забезпечення умов укладення і виконання договорів з державних закупівель.

** **Andriyko Olga**, Doctor of Juridical Sciences, Full Professor, Corresponding Member of the NALS of Ukraine*
*** **Zavalna Zhanna**, Doctor of Juridical Sciences, Full Professor*

© О. Ф. Андрійко, Ж. В. Завальна, 2023

Ключові слова: *державний контроль, громадський контроль, органи виконавчої влади, договори про оборонні закупівлі, правовий режим, воєнний стан, державні закупівлі.*

Andriyko Olga, Zavalna Zhanna. **Control over the execution of agreements on defense procurement under the legal regime of martial law in Ukraine**

This article presents the current state and issues associated with agreements on defense procurement to provide the armed forces with everything necessary, including products, under the legal regime of martial law. For that and under these difficult conditions both state and society control must be carried out due to observance of the interests of both parties during conclusion and execution defense procurement contracts.

Control as a legal form of state activity is an element of the system of guarantees for the effectiveness of legal regulations, stability and optimality of the state legal regime, and hence the proper provision of conditions for the conclusion and implementation of agreements on defense procurement.

Key words: *state control, public control, executive authorities, government contracts (agreements), legal regime, martial law, government purchases.*

Вступ. В умовах запровадження воєнного стану державні органи мають працювати злагоджено й оперативно із мінімальними адміністративними процедурами, щоб не стати бюрократичними перешкодами для своєчасного забезпечення військової сфери. Адміністративні процедури стають тим правовим бар'єром, який сприяє здійсненню контролю, який відділяє правове від неправового, законне від незаконного, правомірну поведінку від корупційних дій, і таким чином дає можливість сподіватись на добросовісність влади, підтримувати довіру до Уряду, сприяє дотриманню демократичних засад в адміністративно-управлінських відносинах.

Потрібно розуміти, що за наявності молодої демократії, швидких «кар'єрних ліфтів», воєнного стану, під час якого діє режим державної таємниці щодо більшості питань, які стосуються державного управління у воюючій державі, за діяльністю всіх публічних органів має здійснюватися державний контроль. Проблема полягає не тільки у визначенні й закріпленні форм і методів державного контролю, а й у врівноважуванні інтересів суспільства (прозорості проведення цієї процедури) і державних інтересів (збереження державної таємниці у воєнний час). Залишаються питання, в яких формах і як здійснювати такий контроль.

Необхідність такого дослідження зумовлена тим, що при проведенні зборів грошових коштів, призначених на закупівлю оборонної продукції, волонтери чи інші особи, які здійснюють таку діяльність на громадських засадах, надають звіти про витрати, про види закупівель тощо, тобто присутній громадський контроль. І ця форма контролю забезпечує прозорість, довіру і вчасне отримання результату. Таких відповідальних дій не спостерігається при здійсненні державними органами своїх повноважень при укладанні договорів та їх виконанні й контролі.

Метою нашого дослідження є аналіз стану правового регулювання контрольних повноважень органів центральної виконавчої влади у сфері оборонних закупівель і шляхи підвищення ефективності державного контролю в умовах воєнного стану в Україні.

При підготовці матеріалу використовувалися загальнонаукові (аналізу та синтезу, від загального до конкретного), а також спеціально-правові (порівняльно-правовий, системний) методи дослідження. За допомогою порівняльно-правового методу із загальних заходів державного контролю, який здійснюється в мирний час, виокремлювались заходи контролю, що здійснюються у воєнний час. За допомогою системного методу були розглянуті заходи державного контролю у воєнний час серед інших заходів державного контролю у мирний час.

Виклад основного матеріалу. Тема державного контролю за здійсненням військових закупівель є актуальною не лише для України, а й інших країн, де мають місце такі проблеми як у мирний, так і у воєнний час. Передусім аналізу підлягають питання невиконання чи неналежного виконання договорів оборонних закупівель, які здебільшого виникають у контрактах, які укладає Міністерство оборони. І проблемами в цій сфері є як економічні, управлінські, політичні явища, так і інші чинники, зокрема, відсутність належного державного контролю за цією сферою.

Неефективний державний контроль за оборонними закупівлями є проблемою не тільки для країн третього світу[1], а й політично й економічно могутніх країн, таких, як Велика Британія[2]. Обговорюються способи та методи реформування діяльності Міністерства оборони Великої Британії для виправлення «хронічної недисциплінованості у прийняті рішень», у тому числі з питань контролю за бюджетом оборонних закупівель та за їх своєчасним виконанням. Також йдеться про підвищення ефективності реформ, які проводяться в цих державах, і необхідність вивчення та запозичення найкращого досвіду інших країн щодо встановлення державного контролю у системі державних оборонних закупівель. Так, у наукових колах Канади обговорюють можливість запозичення практик парламентського та управлінського контролю в США[3]. Вивчається досвід, коли Міністерство оборони США проводить консультації одночасно із підрядниками на виконання оборонних замовлень і з Конгресом щодо внесення змін до законодавчих актів про такі закупівлі, та досвід виконавчих органів США щодо формування ними: вимоги до таких замовлень і системний підхід до розподілу та придбання оборонних ресурсів, контролю над цінами закупівель і перевитратами коштів, вчасного виконання контрактів із оборонних закупівель, лімітує кількість виконавців на ринку.

Наявність уваги науковців до теми підвищення ефективності державного контролю у сфері оборонних закупівель в умовах воєнного стану є особливо нагальною і в Україні. Але, як свідчить аналіз сучасних публікацій, проблеми здійснення оборонних закупівель розглядаються переважно в суспільно-політичній площині[4] чи через надання різного роду висновків, коментарів,

роз'яснень державними органами влади щодо прийнятих нормативних актів[5]. Питання державного контролю оборонних закупівель поки що не набуло належного правового забезпечення, а проблеми тут мають місце і потребують вирішення з урахуванням воєнного стану в країні.

Складністю розгляду цієї тематики є те, що необхідно встановити такі способи і форми державного контролю, щоб, з одного боку, це було прозоро і не залишало можливостей (або їх мінімізація) для зловживань, проходило належні адміністративні процедури, а з другого – відповідало вимогам законодавства про державну таємницю і не перетворилось на бюрократичні процедури, які б перешкоджали вчасному отриманню належного забезпечення всього необхідного для Сил оборони України, а це, зокрема, і укладення договорів про оборонні закупівлі.

Повноваження органів виконавчої влади включають можливість врегульовування оборонних закупівель на договірних засадах. Форми договірного регулювання залежно від спрямованості завдань і функцій можна розділити на дві великі групи: 1) договірні форми регулювання діяльності, спрямованої на забезпечення організаційно-управлінської функції Міністерства оборони як центрального органу виконавчої влади (договори із військовослужбовцями ЗСУ, ТрО; меморандуми та угоди про співробітництво); 2) договірні форми регулювання діяльності, спрямованої на забезпечення матеріальної сторони завдання оборони країни (договори на закупівлю товарів і послуг оборонного призначення, на реалізацію програм у сфері захисту та оборони).

У статті аналізуються повноваження суб'єктів центральних органів виконавчої влади, які визначені: 1) як головний орган у сфері планування оборонних закупівель, який забезпечує формування та реалізує державну військово-промислову політику; 2) головний орган у сфері здійснення оборонних закупівель, що забезпечує формування та реалізацію державної політики з питань національної безпеки у воєнній сфері, сферах оборони і військового будівництва у мирний час та в особливий період[6]. Цей аналіз дає можливість дати характеристику суб'єктів державного контролю. Дані повноваження відображають, як правило, способи та форми державного контролю щодо цих відносин, як-то: складання планів про закупівлі, погодження плану із відповідним комітетом Верховної Ради України, затвердження Радою національної безпеки і оборони України основних показників закупівель, аналіз звітів від держзамовників про виконання договорів тощо.

Так, відповідно до частини першої ст. 4, частини другої ст. 21 Закону України «Про оборонні закупівлі»[7] Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості є головним органом у сфері планування оборонних закупівель. Це міністерство в межах своїх повноважень: 1) складає з урахуванням пропозицій, наданих державними замовниками, зведений трирічний план закупівель товарів, робіт і послуг оборонного призначення за закритими закупівлями, вносить зміни до нього та подає його після погодження комітетом Верховної Ради України, до повноважень якого належать питання націо-

нальної безпеки, оборони та розвідки, в установленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів України; 2) подає на затвердження Ради національної безпеки і оборони України основні показники закупівель товарів, робіт і послуг оборонного призначення за закритими закупівлями, зміни до них на плановий бюджетний період та орієнтовні показники обсягів закупівель товарів, робіт і послуг оборонного призначення за закритими закупівлями на наступні за плановим два бюджетні періоди; 3) отримує від державних замовників звіти про результати здійснення оборонних закупівель, укладення та виконання державних контрактів (договорів) за закритими закупівлями; 4) розробляє порядок проведення переговорів і порядок укладення державного контракту (договору) з єдиним виконавцем; 5) інформує Кабінет Міністрів України про хід виконання оборонних закупівель та використання бюджетних коштів за закритими закупівлями; 6) складає та подає не пізніше 1 квітня року, наступного за звітним бюджетним періодом, до Кабінету Міністрів України щорічний звіт про результати здійснення оборонних закритих закупівель в установленому Кабінетом Міністрів України порядку тощо.

Міністерство оборони України має особливий статус, воно є і суб'єктом контролю, і об'єктом контролю. Його діяльність по виконанню договорів про оборонні закупівлі є об'єктом контролю. Підтвердженням його повноважень як контролюючого органу є п. 34 Положення про Міністерство оборони України, відповідно до якого: «Міністерство здійснює контроль за якістю продукції військового призначення, що виробляється підприємствами для Збройних Сил та з метою здійснення експорту в разі, коли такий контроль передбачено міжнародними договорами України, зовнішньоекономічними договорами (контрактами)…»[8].

Певні проблеми, що виникли з ціновою складовою договорів про закупівлі для Збройних Сил України в умовах воєнного стану в країні і, завдяки громадськості, отримали резонанс в українському суспільстві, змусили державні органи, причетні до укладення договорів та їх виконання, відповідальніше поставитися до цих відносин, а відповідні державні органи виконувати свої повноваження по здійсненню контролю належним чином.

Державний контроль здійснюється не лише через повноваження суб'єктів, які контролюють, а й через повноваження органів, діяльність яких є об'єктом контролю. Маються на увазі центральні органи виконавчої влади, визначені Кабінетом Міністрів України як державні замовники у сфері оборони. Зокрема, йдеться про Кабінет Міністрів України, Міністерство оборони України щодо застосування договірних форм регулювання відносин при здійсненні закупівель товарів і послуг оборонного призначення.

У науці адміністративного права відмічається багатоаспектність явища контролю, але в більшості випадків йдеться про контроль як функцію державного управління, що має специфічні особливості, пов'язані з об'єктом контролю – управлінським рішенням. Крім того, контроль може бути як вну-

трішній у системі самого суб'єкта, що здійснює контрольну функцію, так і зовнішній. Внутрішній контроль за договорами про оборонні закупівлі здійснює Міністерство оборони як основний суб'єкт договірних відносин про оборонні закупівлі. Наказом міністра оборони України від 29 листопада 2022 р. № 454 було затверджено Положення про організацію діяльності колегіального органу Міністерства оборони України з питань оборонних закупівель. Метою утворення Колегіального органу було визначено планування, організацію та проведення оборонних закупівель для забезпечення потреб Збройних Сил України на період дії правового режиму воєнного стану. Організація та проведення оборонних закупівель здійснюється керівником відповідного структурного підрозділу Міністерства оборони або Генеральним штабом Збройних Сил України, або органом військового управління. Отже, керівник структурного підрозділу Міністерства оборони здійснює контроль за діяльністю Колегіального органу в частині дотримання вимог чинного законодавства у сфері закупівель. Парламентський контроль у сфері оборонних закупівель, як і громадський контроль, є зовнішнім контролем.

Суб'єкти контролю здійснюють свою контрольну функцію за допомогою різноманітних форм і методів, які є активними елементами механізму контролю та інструментами контролюючих органів. Спеціальний контроль, а контроль за оборонними закупівлями і є таким, вимагає таких методів, які б дали можливість перевірити (і до того ж оперативно) відповідність діяльності чи стану контрольованої сфери об'єкта (у нашому випадку стану оборонних закупівель, їх якості і вартості) встановленим вимогам, нормам і правилам. Органи спеціального контролю здійснюють більш глибокий і детальний контроль і методи їх мають цільовий та конкретний характер.

Застосування форм державного контролю за оборонними закупівлями зумовлюється різними чинниками, які і беруться до уваги при їх виборі. Вибір форми контролю суб'єкта, що здійснює контроль за укладенням і виконанням договорів оборонних закупівель, відбувається в межах його повноважень або прямо передбачені у правовій нормі. В основному відповідні форми контролю мають бути визначені правовими нормами, що регулюють діяльність контролюючого суб'єкта. У нашому випадку це закони України «Про оборонні закупівлі» і «Про Кабінет Міністрів України», Положення про Міністерство оборони України, Положення про організацію діяльності колегіального органу Міністерства оборони України з питань оборонних закупівель тощо.

Слід зауважити, що відносини, які виникають при договірних відносинах у цілому, визначені законом як господарсько-правові відносини[9], але водночас слід зазначити, що при їх розгляді необхідно передусім враховувати адміністративно-управлінську складову. Адміністративно-управлінська складова укладення та виконання договорів на оборонні закупівлі має як мінімум три елементи: (адміністративно-правовий статус, підстави виникнення, мета державних контрактів).

Адміністративно-управлінський характер діяльності цих органів виконавчої влади, в межах якої реалізуються ці правові відносини, виникає із правового статусу суб'єкта владних повноважень. Правовий статус центральних органів виконавчої влади передбачає, що вони можуть бути в деяких випадках учасниками господарських відносин – стороною договору оборонного замовлення. Стороною договору (учасником господарських відносин) вони стають тимчасово із численними законодавчо встановленими заборонами та обмеженнями. Виконуючи роль державного замовника, органи виконавчої влади стають учасником господарських відносин, які діють в межах своїх повноважень, а вся їх діяльність складається із організаційних, управлінських, виконавчих, контролюючих та інших дій.

Адміністративна складова укладення та виконання договору виникає при виконанні органами виконавчої влади своїх функцій та завдань у межах своїх повноважень. Виконання адміністративних завдань і функцій є основною метою та підґрунтям існування цього органу.

Адміністративно-управлінська складова укладення та виконання державного контракту, своєю чергою, передбачає наявність державного контролю за діяльністю державного замовника, а також: здійснення обліку, планування, погодження, бюджетного планування та звітування (статті 14, 15)[10], погодження ціни на стадії укладення державного контракту[11], звіти про виконання[12] тощо.

Прикладом державного контролю за діяльністю державного замовника в укладенні та виконанні договорів з оборонних закупівель є повноваження зі здійснення певних організаційних і виконавських дій. Відповідно до ст. 6 Закону України «Про оборонні закупівлі»[13] Міністерство оборони визначено головним органом у сфері здійснення оборонних закупівель: 1) веде облік товарів, робіт і послуг оборонного призначення; … 6) погоджує пропозиції державних замовників щодо виконання робіт з розроблення нових видів озброєння, військової та спеціальної техніки, їх складових частин, а також модернізації зазначених товарів з метою уникнення дублювання таких робіт; 7) взаємодіє в здійсненні контролю з органами державної влади та громадськими організаціями щодо запобігання проявам корупції у сфері оборонних закупівель; … 9) погоджує за середньострокового бюджетного планування оборонних закупівель пропозиції державних замовників до державних програм у сферах національної безпеки і оборони.

Відповідно до п. 26 Положення про Міністерство оборони України[14] виступає державним замовником і формує відповідно до визначених Генеральним штабом Збройних Сил потреб, вимог і пріоритетів під час здійснення оборонних закупівель пропозиції до зведеного трирічного плану закупівель товарів, робіт і послуг оборонного призначення за закритими закупівлями, складає та затверджує трирічний і річний плани закупівель товарів, робіт і послуг оборонного призначення, надає тактико-технічні (технічні) завдання виконавцям договорів з оборонних закупівель.

Державний контроль здійснюється за всіма державними договорами в публічній сфері. Окремо в спеціальне регулювання виділяються договори у сфері оборонних закупівель.

Відповідно до Порядку формування та коригування очікуваної вартості товарів, робіт і послуг оборонного призначення, закупівля яких здійснюється за неконкурентною процедурою[15], визначались способи державного контролю під час укладення та виконання державних контрактів у мирний час. Але всі вони були зупинені на період дії воєнного стану. Крім того, були ухвалені Кабінетом Міністрів України особливості здійснення оборонних закупівель під час воєнного стану[16]. Аналіз положень названих нормативних актів дає підстави констатувати факт того, що всі форми та засоби державного контролю, що діяли в мирний час, були переведені на роботу в умовах воєнного часу.

Причому необхідно звернути увагу, що призупинення положень Закону України відбулось положеннями підзаконного нормативного акта, зокрема постановою Кабінету Міністрів України.

Висновки. Таким чином, на сьогодні в правовому полі немає діючих норм, які б забезпечували дію державного контролю за укладенням і виконанням договорів про оборонні закупівлі. Це створює об'єктивні умови для корупції в цій сфері, що і підтверджують виявлені останнім часом порушення і зловживання, які викликали хвилю звільнень безпосередньо в керівництві Міністерства оборони України та в інших органах виконавчої влади.

Незважаючи на оперативні заходи Кабінету Міністрів України, Міністерства оборони та інших суб'єктів, що беруть участь при укладанні договорів про оборонні закупівлі та ухвалюють відповідні правові акти щодо унормування договорів на державні закупівлі, ця сфера належного забезпечення Збройних Сил усім необхідним для протистояння у цій війні залишається такою, що потребує постійної уваги та державного контролю, а також контролю громадських організацій і небайдужих громадян, є важливою складовою забезпечення наших Збройних Сил усім необхідним для перемоги над загарбниками, успіхів Збройних Сил у забезпеченні миру та подальшого добробуту нашого народу.

Зрозуміло, що в цьому контексті важливого значення набуває питання подальшого удосконалення правового регулювання цієї сфери, вчасного та в повному обсязі виконання договорів з оборонних закупівель і постійного державного і громадського контролю за умовами таких договорів та їх відповідність правовим приписам.

1. Kundu O. Risks in defence procurement: India in the 21st century. Defence and Peace Economics. 2019. URL: https://doi.org/ 10.1080/10242694.2019.1646443 **2.** Witney N. Control issues: The UK's defence procurement woes. European Power. 14 January, 2020. URL: https://ecfr.eu/article/commentary_control_issues_the_uks_defence_procurement_woes/ **3.** Kimball A. What Canada Could Learn From U.S. Defence Procurement: Issues,

Best Practices and Recommendations. The School of Public Policy. SPP Research Papers. Vol. 8. Issue 17. 2015. URL: https://www.policyschool.ca/wp-content/uploads/2016/03/us-defence-kimball.pdf **4.** Солонина Є. Україна і зброя: чому реформу оборонних закупівель не встигають запустити у січні. *Політика.* 2020. 20 грудня. URL: https://www.radiosvoboda.org/a/ukrajina-i-zbroya-reformu-oboronnyh-zakupuvel-ne-vstygayut-zapustyty/31021536.html; Михайлик Р. Що відбувається із регламентацією публічних закупівель під час війни? 16.06.2022. URL: https://zakupki.com.ua/shho-vidbuvayetsya-iz-reglamentatsiyeyu-publichnyh-zakupivel-pid-chas-vijny.html; Руденко Т. Назріли зміни у воєнних закупівлях. На що очікуємо. PROZORRO ІНФОБОКС. 13.06.2022. URL: https://infobox.prozorro.org/articles/nazrili-zmini-u-voyennih-zakupivlyah-na-shcho-ochikuyemo **5.** Висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» та інших законів України щодо здійснення оборонних та публічних закупівель на період дії правового режиму воєнного стану: апарат Верховної Ради України. Головне науково-експертне управління. № 7163 від 14.03.2022 р. URL: https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1383272; Щодо змін, внесених до Порядку закупівель у період воєнного стану: лист Мінекономіки від 22.04.2022 р. № 3304-04/16796-06. URL: https://radnuk.com.ua/pravova-baza/shchodo-zmin-vnesenykh-do-poriadku-zakupivel-u-period-voiennoho-stanu/ **6.** Про оборонні закупівлі: Закон України від 17.07.2020 р. № 808-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/808-20#Text **7.** Там само. **8.** Положення про Міністерство оборони України: затверджено постановою Кабінету Міністрів України 06.11.2014 р. № 671. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671-2014-%D0%BF?find=1&text=%D0%B4%D0%BE%D0%B3%D0%BE%D0%B2#w1_1 **9.** Про оборонні закупівлі: Закон України від 17.07.2020 р. № 808-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/808-20#Text **10.** Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію: Закон України від 21.10.1993 р. № 3543-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#Text **11.** Про затвердження Порядку формування та коригування очікуваної вартості товарів, робіт і послуг оборонного призначення, закупівля яких здійснюється за неконкурентною процедурою: постанова Кабінету Міністрів України від 17.03.2021 р. № 309. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/309-2021-%D0%BF#n9 **12.** Про оборонні закупівлі: Закон України від 17.07.2020 р. № 808-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/808-20#Text **13.** Там само. **14.** Положення про Міністерство оборони України: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 р. № 671. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671-2014-%D0%BF#Text **15.** Про затвердження Порядку формування та коригування очікуваної вартості товарів, робіт і послуг оборонного призначення, закупівля яких здійснюється за неконкурентною процедурою: постанова Кабінету Міністрів України від 17.03.2021 р. № 309. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/309-2021-%D0%BF#n9 **16.** Особливості здійснення оборонних закупівель на період дії правового режиму воєнного стану: постанова Кабінету Міністрів України від 11.11.2022 р. № 1275. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1275-2022-%D0%BF#n17 **17.** Порядок планування, формування, особливості розміщення, коригування оборонних закупівель, здійснення контролю та звітування про їх виконання, а також оприлюднення інформації про оборонні закупівлі: постанова Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 р. № 363. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/363-2021-%D0%BF#n19

References

1. Kundu O. Risks in defence procurement: India in the 21st century. Defence and Peace Economics. 2019. URL: https://doi.org/10.1080/10242694.2019.1646443 **2.** Witney N. Control issues: The UK's defence procurement woes. European Power. 14 January, 2020. URL: https://ecfr.eu/article/commentary_control_ issues_the_uks_defence_procurement_ woes/ **3.** Kimball A. What Canada Could Learn From U.S. Defence Procurement: Issues, Best Practices and Recommendations. The School of Public Policy. SPP Research Papers. Vol. 8. Issue 17. 2015. URL: https://www.policyschool.ca/wp-content/uploads/2016/03/ us-defence-kimball.pdf **4.** Solonina E. Ukraina i zbroia: chomu reform oboronnyh sakupivel ne vstygaut zapustyty u sichni. *Polityka*. 20.12.2020. URL: https://www.radiosvoboda. org/a/ukrajina-i-zbroya-reformu-oboronnyh-zakupuvel-ne-vstygayut-zapustyty/31021536. html; Myhailyk R. Zho bidbuvaetsa iz reglamentacieu publichnyh zakupivel pid zhas viiny? 16.06.2022. URL: https://zakupki.com.ua/shho-vidbuvayetsya-iz-reglamentatsiyeyu-publichnyh-zakupivel-pid-chas-vijny.html; Rudenko T. Nazrily zminy u voennyh zakupivlah. Na zho ochikuemo. PROZORRO ІНФОБОКС. 13.06.2022. URL: https://infobox.prozorro. org/articles/nazrili-zmini-u-voyennih-zakupivlyah-na-shcho-ochikuyemo **5.** Vysnovok na proekt Zakonu Ukrainy "Pro vnesenna zmin do Zakonu Ukrainy "Pro publichni zakupivli" ta inshyh zakoniv Ukrainy zhodo zdiisnenna oboronnyh ta publichnyh zakupivel na period dii pravovogo rezshymu voennogo stanu: Aparat Verhovnoi Rady Ukrainyy. Golovne naukovo-ekspertne upravlinna. № 7163 vid 14.03.2022. URL: https://itd.rada.gov.ua/ billInfo/Bills/ pubFile/1383272; Zchodo zmin, vnesenyh do poradku zakupivel u period voennogo stanu: lyst Minekonomiky vid 22.04.2022. № 3304-04/16796-06. URL: https:// radnuk.com.ua/pravova-baza/shchodo-zmin-vnesenykh-do-poriadku-zakupivel-u-period-voiennoho-stanu/ **6.** Pro oboronni zakupivli: Zakon Ukrainy vid 17.07.2020. № 808-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/808-20#Text **7.** Tam samo. **8.** Polozxhenna pro Ministerstvo oborony Ukrainy: zatvergzsheno postanovou Kabinetu Ministriv Ukrainy 06.11.2014. № 671. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671-2014-%D0%BF?find=1&text=%D0% B4%D0%BE%D0%B3%D0%BE%D0%B2#w1_1 **9.** Pro oboronni zakupivli: Zakon Ukrainy vid 17.07.2020. № 808-IX. URL: https://zakon.rada. gov.ua/ laws/show/808-20#Text **10.** Pro mobilizaciinu pidgotovku ta movilizaciu: Zakon Ukrainy vid 21.10.1993. № 3543-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/ laws/show/3543-12#Text **11.** Pro zatverdzghenna Poradku formuvanna ta koryguvanna ozhikuvanoi vartosti tovariv, robit i poslug oboronnogo pryznachenna, zakupibla aikyh zdiisnuetsa za nekonkurentnou procedurou: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17.03.2021. № 309. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/309-2021-%D0%BF#n9 **12.** Pro oboronni zakupivli: Zakon Ukrainy vid 17.07.2020. № 808-IX. URL: https://zakon.rada. gov.ua/laws/show/808-20#Text **13.** Tam samo. **14.** Polozhenna pro Ministerstvo oborony Ukrainy: zatvergzsheno postanovou Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 26.11.2014. № 671. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671-2014-%D0%BF#Text **15.** Pro zatverdzghenna Poradku formuvanna ta koryguvanna ozhikuvanoi vartosti tovariv, robit i poslug oboronnogo pryznachenna, zakupibla aikyh zdiisnuetsa za nekonkurentnou procedurou: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17.03.2021. № 309. URL: https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/309-2021-%D0%BF#n9 **16.** Osoblyvosti zdiisnenna oboronnyh zakupivel na period dii pravovogo rezxhymu voennogo stanu: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 11.11.2022. № 1275. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/ show/1275-2022-%D0%BF#n17 **17.** Poradok planuvanna, formuvanna, osoblyvosti rozmizhenna, roryguvanna oboronnyh zakupivel, zdiisnenna kontrolu ta zvituvanna pro ih bykonanna, a takogh opryludnenna informacii pro oboronni zakupivli: posnanova Kabinetu

Ministriv Ukrainy vid 03.03.2021 p. № 363. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/363-2021-%D0%BF#n19

Andriyko Olga, Zavalna Zhanna. **Control over the execution of agreements on defense procurement under the legal regime of martial law in Ukraine**

This article presents the current state and issues associated with agreements on defense procurement to provide the armed forces with everything necessary, including products, under the legal regime of martial law. It is noted that martial law is declared in the state in accordance with Para. 19 of Art. 92 of the Constitution of Ukraine as a special form of implementation and protection, which is introduced in Ukraine or its individual areas in the event of armed aggression or threat of attack, danger to the state independence of Ukraine, its territorial integrity, in connection with a full-scale war launched by the russian federation against Ukraine. This law also causes certain changes in the conclusion and execution of agreements for defense procurement without the application of appropriate administrative procedures for government procurement, defined by the Laws of Ukraine "On Defense Procurement" and "On Public Procurement". Therefore, in these difficult conditions – martial law – the state and society must exercise control over the proper observance of the interests of both parties in the conclusion and execution of agreements. For that and under these difficult conditions both state and society control must be carried out due to observance of the interests of both parties during conclusion and execution defense procurement contracts. Control as a legal form of state activity is an element of the system of guarantees for the effectiveness of legal regulations, stability and optimality of the state legal regime, and hence the proper provision of conditions for the conclusion and implementation of agreements for defense procurement. Control over the execution of agreements for defense procurement can be two kinds of internal and external. Internal control is exercised by executive authorities within the management system. External control is carried out by the parliament, representatives of the public and other external entities.

Key words: *state control, public control, executive authorities, agreements on defense procurement, legal regime, martial law, government procurement.*